CBAC Lefel 3 Iechyd a Gofal Cymdeithasol: Egwyddorion a Chyd-destunau

Uned 8: Cefnogi iechyd a llesiant oedolion yng Nghymru i sicrhau canlyniadau cadarnhaol

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Mae'r cymhwyster hwn yn rhan o'r gyfres newydd o gymwysterau Iechyd a Gofal Cymdeithasol, a Gofal Plant yng Nghymru a ddarperir gan City&Guilds/CBAC.

Nid yw'r cymhwyster hwn a reoleiddir gan Cymwysterau Cymru ar gael i ganolfannau Lloegr.

I'w asesu gyntaf o 2024

Deunyddiau Asesu Enghreifftiol (Mewnol)

Fersiwn 4 - Hydref 2026

CRYNODEB O NEWIDIADAU

Fersiwn	Disgrifiad	Rhif y dudalen
2	Ychwanegu'r gair 'priodol' yn Nhasg 1 (c).	2, 8
	Cyfarwyddiadau i ymgeiswyr wedi'u diweddaru i adlewyrchu fformat yr asesiad byw	1
2b	Disodlwyd y term 'sicrhau' gan 'gyflawni' er mwyn eglurder drwy'r fanyleb, gan gynnwys teitl Uned 8.'	Drwy'r DAE
3	Diweddarwyd datganiadau Taflen Farciau'r Ganolfan.	11
4	Tynnwyd y ffurflenni ymgeiswyr a datganiad ac mae'r rhain bellach ar gael dan y tab Dogfennau Allweddol a Deunyddiau Cwrs a 'Taflen Marciau' ar gyfer pob uned.	-

© WJEC CBAC Cyf.

Cynnwys

	Tudalen
Aseiniad	1
Cynllun marcio	5
Mapio	12

© WJEC CBAC Cyf.

LEFEL 3 – NEWYDD

4973N80-1

MEDI 2023 AR GYFER 2024

IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL: EGWYDDORION A CHYD-DESTUNAU

UNED 8 ASESIAD DI-ARHOLIAD: Cefnogi iechyd a llesiant oedolion yng Nghymru i gyflawni canlyniadau cadarnhaol

15 awr

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

BYDD GENNYCH CHI GYFANSWM O 15 AWR I GWBLHAU'R ASESIAD HWN.

Tasg 1: Adroddiad

Dylech chi dreulio tua **10 awr** yn cwblhau'r dasg hon.
Gallwch chi ddefnyddio'r adnoddau canlynol wrth gwblhau'r dasg hon:

- meddalwedd TGCh
- astudiaeth achos
- nodiadau dosbarth. Dylai'r rhain gynnwys uchafswm o 6 ochr papur A4. Gallwch chi ysgrifennu'r rhain â llaw neu ar brosesydd geiriau. Dylen nhw fod yn eich geiriau eich hun ac ni allwch gynnwys atebion sydd wedi'u hysgrifennu ymlaen llaw. Eich athro/aseswr sy'n gyfrifol am adolygu'r nodiadau er mwyn sicrhau eu bod nhw o fewn y canllawiau uchod. Rhaid i'r ganolfan gadw'r holl nodiadau sy'n cael eu defnyddio yn ystod yr asesiad.

Ni allwch ddefnyddio'r rhyngrwyd wrth gwblhau'r dasg hon.

Tasg 2: Llyfryn gwybodaeth

Dylech chi dreulio tua **5 awr** yn cwblhau'r dasg hon.
Gallwch chi ddefnyddio'r adnoddau canlynol wrth gwblhau'r dasg hon:

- meddalwedd TGCh
- astudiaeth achos
- nodiadau dosbarth. Dylai'r rhain gynnwys uchafswm o 6 ochr papur A4. Gallwch chi ysgrifennu'r rhain â llaw neu ar brosesydd geiriau. Dylen nhw fod yn eich geiriau eich hun ac ni allwch gynnwys atebion sydd wedi'u hysgrifennu ymlaen llaw. Eich athro/aseswr sy'n gyfrifol am adolygu'r nodiadau er mwyn sicrhau eu bod nhw o fewn y canllawiau uchod. Rhaid i'r ganolfan gadw'r holl nodiadau sy'n cael eu defnyddio yn ystod yr asesiad.

Ni allwch ddefnyddio'r rhyngrwyd wrth gwblhau'r dasg hon.

© WJEC CBAC Cyf.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae eich athro'n gallu eich helpu chi i ddeall y briffiau aseiniad a'r tasgau, ond mae yna reolau am y math o gymorth a faint o gymorth mae eich athro'n gallu ei roi i chi. Dylech chi siarad â'ch athro os oes gennych chi unrhyw gwestiynau ynglŷn â beth rydych chi'n cael ei wneud a ddim yn cael ei wneud wrth gwblhau'r tasgau; bydd yr athro yn gwybod faint o gymorth mae'n gallu ei roi i chi.

Mae'n bwysig eich bod chi'n gweithio'n annibynnol ar yr ymgeiswyr eraill ac yn sicrhau mai eich gwaith chi eich hun yn unig yw'r gwaith sy'n cael ei gynhyrchu. Bydd angen i chi a'ch athro lofnodi datganiad mai eich gwaith chi eich hun yw'r holl waith sy'n cael ei gyflwyno.

Dylech chi wirio eich gwaith yn ofalus i wneud yn siŵr ei fod yn fanwl gywir.

© WJEC CBAC Cyf.

Aseiniad

Mae Mervyn yn 36 oed, mae ganddo syndrom Tourette, ac mae'n byw gyda'i dad, Geoff, sy'n 72 oed.

Bu farw mam Mervyn pan oedd yn 6 oed ac, ers hynny, mae ganddo broblemau ymlyniad sydd wedi arwain at byliau o ymddygiad ymosodol ac iselder. Mae gan Mervyn hanes o hunan-niweidio hefyd. Mae Mervyn wedi defnyddio nifer o wasanaethau gofal a chymorth yn ystod ei oes, gan gynnwys canolfannau teuluol integredig a grwpiau cefnogi. Ers i Mervyn ddechrau gweithio, mae wedi llwyddo i ffynnu heb gefnogaeth gan wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol.

Dros yr wyth mlynedd diwethaf, mae Mervyn wedi bod yn gweithio o 9am tan 1pm o ddydd Llun i ddydd Gwener yn ei siop fach leol. Gwnaeth Mervyn feithrin perthynas dda â'i gydweithwyr a bu gwelliant amlwg yn ei ymddygiad. Daeth yr hunan-niweidio i ben ac roedd y pyliau o ymddygiad ymosodol gan Mervyn tuag at ei dad yn digwydd yn llai aml.

Yn anffodus, caeodd y siop yn ddiweddar, ac mae Mervyn yn ddi-waith. Erbyn hyn, mae Mervyn yn treulio hyd at 18 awr y dydd wedi'i ynysu yn ei ystafell wely. Mae wedi colli'r hyder roedd wedi'i fagu i gymdeithasu ac mae hefyd wedi dechrau smygu. Mae Geoff yn pryderu'n arw am iechyd meddwl Mervyn ac yn poeni nad yw'n bosibl i Mervyn gyflawni ei nod o fod mewn gwaith a ffurfio a chynnal perthnasoedd mwyach. Felly, mae Geoff wedi penderfynu ceisio cefnogaeth iechyd a gofal cymdeithasol. Mae meddyg teulu Mervyn wedi'i atgyfeirio'n ôl at wasanaethau gofal a chymorth er mwyn iddo allu cael mynediad at ofal a chymorth unwaith eto, yn ogystal â chwnselydd sy'n ffafrio'r dull ymddygiad gwybyddol.

Tasg 1

Fel myfyriwr iechyd a gofal cymdeithasol lefel 3 sy'n cysgodi cyd-drefnydd gofal, gofynnwyd i chi lunio adroddiad ar yr angen i gefnogi a gwella iechyd a llesiant yr unigolyn a enwir yn yr astudiaeth achos. Fel rhan o'r adroddiad, bydd angen i chi ystyried sut y byddai'r unigolyn hwn yn cael cefnogaeth effeithiol i gyflawni ei ganlyniadau iechyd a llesiant personol. Drwy gydol yr adroddiad, rhaid i chi gyfeirio at Mervyn, y dull a enwir (*therapi ymddygiadol gwybyddol*) ac, yn y pen draw, dylech gyflawni awgrymiadau ar gyfer cefnogi ei iechyd a'i lesiant.

Rhaid i'ch adroddiad wneud y canlynol:

a. Esbonio'r darpariaethau iechyd a gofal cymdeithasol posibl sydd ar gael yng Nghymru er mwyn cefnogi'r unigolyn i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol.

   Rhaid i'ch ateb gyfeirio at y canlynol:
   - y ddarpariaeth sydd ar gael i gefnogi'r unigolyn a enwir
   - asesiadau priodol i ganfod beth yw anghenion yr unigolyn a enwir a sut y dylid cynnal yr asesiadau hyn
   - sut y gellir darparu gwasanaethau gofal a chymorth er mwyn galluogi'r unigolyn a enwir i gyflawni canlyniadau cadarnhaol.

   [22 marc]

b. Disgrifio'r gwahanol ddulliau hybu iechyd a all gael eu defnyddio i hybu a diogelu iechyd meddwl a llesiant yr unigolyn a enwir.

   [10 marc]

c. Archwiliwch gryfderau a chyfyngiadau dulliau a thechnegau priodol a all gael eu defnyddio i gefnogi iechyd a llesiant yr unigolyn. Rhaid i therapi ymddygiadol gwybyddol fod yn un o'r dulliau y byddwch yn eu harchwilio.

   [18 marc]

Cyfanswm Marciau: [50 marc]

© WJEC CBAC Cyf.

Tasg 2

Mae'n ofynnol i chi lunio llyfryn gwybodaeth ar gyfer Mervyn er mwyn awgrymu dulliau o gefnogi ei batrymau ymddygiad cadarnhaol a strategaethau i'w helpu i gyflawni ei nodau llesiant.

Rhaid i'ch llyfryn amlinellu gwahanol strategaethau a dulliau ar gyfer cefnogi'r unigolyn i ddatblygu patrymau ymddygiad cadarnhaol.

[10 marc]

Cyfanswm Marciau: [10 marc]

Cyfanswm Marciau (Tasg 1 a Thasg 2): [60 marc]

© WJEC CBAC Cyf.

Cynllun marcio wedi'i gwtogi yw hwn. Mae'r fersiwn cyflawn gyda'r cynnwys dangosol yn rhan ohono i'w gael ar wefan ddiogel CBAC CBAC (wjecservices.co.uk)

Cynllun Marcio:

Tasg 1

(a)	**Esbonio'r darpariaethau iechyd a gofal cymdeithasol posibl sydd ar gael yng Nghymru er mwyn cefnogi'r unigolyn i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol.** **[22 marc]**
Band	*AA2: Cymhwyso gwybodaeth a dealltwriaeth o egwyddorion a chyd-destunau iechyd a gofal cymdeithasol.*
5	**18 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi esboniad ardderchog sy'n: • dangos dealltwriaeth fanwl a hyderus o'r gofal a'r cymorth sydd ar gael i'r unigolyn drwy ddarpariaeth statudol, annibynnol a thrydydd sector yng Nghymru. • dangos dealltwriaeth hyderus o'r ffordd y gellid asesu anghenion yr unigolyn er mwyn ei gefnogi i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol. • cyfeirio'n ardderchog at y ffordd y gellir darparu gwasanaethau gofal a chymorth er mwyn galluogi'r unigolyn i gyflawni canlyniadau llesiant personol.
4	**14-17 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi esboniad da iawn sy'n: • dangos gwybodaeth a dealltwriaeth drylwyr ynglŷn â'r gofal a'r cymorth sydd ar gael i'r unigolyn drwy ddarpariaeth statudol, annibynnol a thrydydd sector yng Nghymru. • dangos dealltwriaeth hyderus ar y cyfan o'r ffordd y gellid asesu anghenion yr unigolyn er mwyn ei gefnogi i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol. • cyfeirio'n dda iawn at y ffordd y gellir darparu gwasanaethau gofal a chymorth er mwyn galluogi'r unigolyn i gyflawni canlyniadau llesiant personol.
3	**10-13 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi esboniad da sy'n: • dangos gwybodaeth a dealltwriaeth dda ynglŷn â'r gofal a'r cymorth sydd ar gael i'r unigolyn drwy ddarpariaeth statudol, annibynnol a thrydydd sector yng Nghymru. • dangos dealltwriaeth dda o'r ffordd y gellid asesu anghenion yr unigolyn er mwyn ei gefnogi i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol. • cyfeirio'n dda at y ffordd y gellir darparu gwasanaethau gofal a chymorth er mwyn galluogi'r unigolyn i gyflawni canlyniadau llesiant personol.
2	**6-9 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi esboniad sylfaenol sy'n: • dangos gwybodaeth a dealltwriaeth glir ar y cyfan ynglŷn â'r gofal a'r cymorth sydd ar gael i'r unigolyn drwy ddarpariaeth statudol, annibynnol a/neu drydydd sector yng Nghymru. • dangos rhywfaint o ddealltwriaeth dda o'r ffordd y gellid asesu anghenion yr unigolyn. • cyfeirio i ryw raddau at y ffordd y gellir darparu gofal a chymorth er mwyn galluogi'r unigolyn i gyflawni canlyniadau llesiant personol.

© WJEC CBAC Cyf.

1	**1-5 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi esboniad cyfyngedig sy'n: • dangos gwybodaeth a dealltwriaeth gyfyngedig ynglŷn â gofal a chymorth sydd ar gael i'r unigolyn drwy ddarpariaeth statudol, annibynnol a/neu drydydd sector yng Nghymru. • dangos fawr ddim dealltwriaeth o'r ffordd y gellid asesu anghenion yr unigolyn. • cyfeirio fawr ddim, os o gwbl, at sut y gellir darparu gwasanaethau gofal a chymorth.
	0 marc Ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.

© WJEC CBAC Cyf.

(b)	**Disgrifiwch y gwahanol ddulliau iechyd a all gael eu defnyddio i hybu a diogelu iechyd meddwl a llesiant yr unigolyn a enwir.** **[10 marc]**
Band	*AA1: Dangos gwybodaeth a dealltwriaeth o amrywiaeth o gysyniadau, gwerthoedd a materion allweddol sy'n berthnasol i iechyd a gofal cymdeithasol.*
4	**8-10 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi disgrifiad ardderchog sy'n: • cyfeirio'n ardderchog at wahanol ddulliau iechyd a all gael eu defnyddio i hybu a diogelu iechyd meddwl a llesiant yr unigolyn. • dangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl a thrylwyr ynglŷn â'r gwahanol ddulliau iechyd a all gael eu defnyddio.
3	**6-7 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi disgrifiad da sy'n: • cyfeirio'n dda at wahanol ddulliau iechyd a all gael eu defnyddio i hybu a diogelu iechyd meddwl a llesiant yr unigolyn. • dangos gwybodaeth a dealltwriaeth drylwyr ynglŷn â'r gwahanol ddulliau iechyd a all gael eu defnyddio.
2	**4-5 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi disgrifiad sylfaenol sy'n: • cyfeirio mewn ffordd sylfaenol at y gwahanol ddulliau iechyd a all gael eu defnyddio i hybu a diogelu iechyd meddwl a llesiant yr unigolyn. • dangos gwybodaeth a dealltwriaeth sylfaenol ynglŷn â'r gwahanol ddulliau a all gael eu defnyddio.
1	**1-3 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi disgrifiad cyfyngedig sy'n: • cyfeirio fawr ddim, os o gwbl, at y senario. • dangos gwybodaeth a dealltwriaeth gyfyngedig ynglŷn â'r gwahanol ddulliau a all gael eu defnyddio.
	0 marc Ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.

© WJEC CBAC Cyf.

(c)	**Archwiliwch gryfderau a chyfyngiadau dulliau a thechnegau priodol a all gael eu defnyddio i gefnogi iechyd a llesiant yr unigolyn. Rhaid i therapi ymddygiadol gwybyddol fod yn un o'r dulliau y byddwch yn eu harchwilio. [18 marc]**
Band	*AA3: Dadansoddi a gwerthuso damcaniaethau ac ymarfer iechyd a gofal cymdeithasol er mwyn dangos dealltwriaeth, myfyrio ar y ffordd y gallant ddylanwadu ar ymarfer, ffurfio barn wedi'i rhesymu a dod i gasgliadau.*
5	**17-18 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi ymateb ardderchog sy'n dangos archwiliad manwl a thrylwyr o gryfderau a chyfyngiadau dulliau a thechnegau a all gael eu defnyddio i gefnogi iechyd a llesiant yr unigolyn. Mae'r dulliau a'r technegau a gaiff eu harchwilio yn briodol i'r unigolyn a enwir.
4	**13-16 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi ymateb da iawn sy'n dangos archwiliad trylwyr o gryfderau a chyfyngiadau dulliau a thechnegau a all gael eu defnyddio i gefnogi iechyd a llesiant yr unigolyn. Mae'r dulliau a'r technegau a gaiff eu harchwilio yn briodol i'r unigolyn a enwir.
3	**9-12 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi ymateb da sy'n dangos archwiliad o gryfderau a chyfyngiadau dulliau a thechnegau a all gael eu defnyddio i gefnogi iechyd a llesiant yr unigolyn. Mae'r dulliau a'r technegau a gaiff eu harchwilio yn briodol i'r unigolyn a enwir.
2	**5-8 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi ymateb sylfaenol sy'n dangos archwiliad sylfaenol o'r dulliau a'r technegau a all gael eu defnyddio i gefnogi iechyd a llesiant yr unigolyn. Gall yr ateb fod ar ffurf rhestr, ond gan gynnwys cryfder neu gyfyngiad dulliau a/neu dechnegau. Gall y cryfderau a'r cyfyngiadau fod yn gyfyngedig eu cwmpas. Efallai na fydd yr holl ddulliau a thechnegau a gaiff eu harchwilio yn briodol i'r unigolyn a enwir.
1	**1-4 marc** Mae'r adroddiad yn rhoi ymateb cyfyngedig nad yw'n dangos rhyw lawer o archwiliad o'r dulliau a'r technegau a all gael eu defnyddio i gefnogi iechyd a llesiant yr unigolyn. Efallai na fydd yr ateb yn cyfeirio at yr unigolyn. Mae'n bosibl mai dim ond disgrifiad o ddull a/neu dechneg a fydd yn yr ateb, heb gyfeiriad at gryfderau na chyfyngiadau. Efallai na fydd y dulliau a'r technegau a gaiff eu harchwilio yn briodol i'r unigolyn a enwir.
	0 marc Ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.

© WJEC CBAC Cyf.

Tasg 2

	Mae'n ofynnol i chi lunio llyfryn gwybodaeth ar gyfer Mervyn er mwyn awgrymu dulliau o gefnogi ei batrymau ymddygiad cadarnhaol a strategaethau i'w helpu i gyflawni ei nodau llesiant. **Rhaid i'ch llyfryn amlinellu gwahanol strategaethau a dulliau ar gyfer cefnogi'r unigolyn i ddatblygu patrymau ymddygiad cadarnhaol. [10 marc]**
Band	*AA1: Dangos gwybodaeth a dealltwriaeth o amrywiaeth o gysyniadau, gwerthoedd a materion allweddol sy'n berthnasol i iechyd a gofal cymdeithasol.*
4	**8-10 marc** Mae'r llyfryn yn rhoi amlinelliad ardderchog sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth drylwyr ynglŷn â sut y gellid defnyddio strategaethau a dulliau i ddatblygu patrymau ymddygiad cadarnhaol ar gyfer yr unigolyn.
3	**6 marc** Mae'r llyfryn yn rhoi amlinelliad da iawn sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth ynglŷn â sut y gellid defnyddio strategaethau a dulliau i ddatblygu patrymau ymddygiad cadarnhaol ar gyfer yr unigolyn.
2	**4 marc** Mae'r llyfryn yn rhoi amlinelliad sylfaenol sy'n dangos rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth ynglŷn â sut y gellid defnyddio strategaethau a dulliau i ddatblygu patrymau ymddygiad cadarnhaol ar gyfer yr unigolyn.
1	**1 marc** Mae'r llyfryn yn rhoi amlinelliad cyfyngedig nad yw'n dangos fawr ddim gwybodaeth a dealltwriaeth ynglŷn â sut y gellid defnyddio strategaethau a dulliau i ddatblygu patrymau ymddygiad cadarnhaol ar gyfer yr unigolyn. Mae'n bosibl na fydd cyfeiriad at yr unigolyn ac y bydd yn canolbwyntio'n bennaf ar beth yw'r strategaeth a'r dull heb amlinellu sut y gall gefnogi ymddygiad unigolion.
	0 marc Ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.

© WJEC CBAC Cyf.

Mapio tasgau i gynnwys yr uned a'r amcanion asesu

Tasgau	Cynnwys yr uned				Dyraniad marciau			
	8.1	8.2	8.3	8.4	Cyfanswm Marciau	Marciau AA1	Marciau AA2	Marciau AA3
1 (a)			✓		22		22	
1 (b)				✓	10	10		
1 (c)	✓				18			18
2	✓	✓			10	10		
Cyfanswm					60	20	22	18
Pwysoliadau'r asesiad hwn (%)						33	37	30

© WJEC CBAC Cyf.